

IZHAJA VSAK DAN

Večji ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posrednice šteje se prodajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tabakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pasterju, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarela šteje po 5 nvd. (10 stot.).

BELASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kalona. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. msa. zmetanje, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 10 st. msa. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 st. beseda, najmanj pa 10 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačila se izključno le upravi „Edinosti“. Plačilno in točilno v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročnike brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 2-20, za pol leta Kron 2-90.

Vsi dopisi naj se sprejemajo in rekapit se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“, - Natassila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poroštvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON II. 11-57.

Bitolj padel! 50.000 Turkov ujetih!

Napetost med Avstrijo in Srbijo.

Boj za Bitolj.

BELGRAD 18. (Kor.) Srbska divizija je uskočila turške pozicije zapadno od Bitolja. Včeraj so se boji nadaljevali za Turke zelo neugodno.

BELGRAD 18. (Kor.) Včeraj popoldne se je posrešlo srbskim četam prodrati turško fronto pred Bitoljem. Turki so se začeli na celi črti umikati.

Bitolj je padel.

BELGRAD 18. (Uradno). Danes so Srbi vzeli mesto Bitolj. Vseh 50 000 Turkov se je udalo. Vsi štirje paše Zekki, Fetii, Said in Džavid so padli Srbom v roke.

Srbija se ne ukloni.

PARIZ 18. (Izv.) Francoski politični krogi mislijo o mednarodnem položaju zelo pesimistično. Srbija baje odklanja vse spremne predloge in vstaja na svojem stališču. Ona se hoče samo zavezati, da jadranskega pristana 2 leti ne bo utrdila, razven tega pa protestira proti avtonomiji Albanije in evropeizaciji turških železnic.

Srbski pohod v Drač.

BELGRAD 18. (Izv.) Srbi marširajo v dveh kolonah proti Draču. Ena je del druge armade in koraka proti Elbasanu, dočim je druga, ki gre proti Tirani, oddelek tretje armade. Srbi ne naletavajo skoro na nikak odpor, le tu pa tam se skušajo Albanci zoperstavljati.

Sami Srbi krog Drinopolja?

LONDON 18. (Izv.) Sedaj je obleganje Drinopolja poverjeno izključno Srbom. Ti se trudijo, držati mesto izolirano ne skušajo pa ga naskakovati.

Turčija prosi vse zaveznike.

BELGRAD 18. (Izv.) Na srbsko zahtevo je Turčija sedaj tudi druge zaveznike poprosila za mir.

Črnogorci zahtevajo Skader, Medua in Leš.

CETINJE 18. (Izv.) Tu se govori, da Črnogorci ne bodo sprejeli avstro-ogrskih predlogov o albanski avtonomiji, dokler se ne priklonijo Skader, Leš in Medua Črnogori.

Turki še vedno nekoliko upajo.

CARIGRAD 18. (Izv.) Sultan je Hamidu paši izrazil željo, da Bolgari, če že tudi vse vzamejo, vsaj ne bi prišli v Carigrad. Hamid je mnenja, da se morda še vendar da rešiti Lozengrad in Drinopolje.

Grki na Ikariji.

ATENE 18. (Aten. ag.) Radio-telegram poveljnika egejske eskadre javlja, da so Grki včeraj zasedli otok Ikarija in razvili grško zastavo pred navdušenim ljudstvom, ki jih je burno pozdravljalo.

Grki prevažajo plen v Atene.

ATENE 18. (Aten. ag.) Plen, ki so ga dobili v boju pri Sarantaporonu, obstoječ iz 24 topov, zastav, topovskih krogel in pušk, spravijo G. ki na 250 vagonih v Atene.

Evropski pomorščaki v Carigradu.

CARIGRAD 18. (Kor.) Davi so inozemske vojske ladje izkrcale 2000 mož, vse z orožjem in zastavami. Čete so zasedle bolnišnice, šole in druge zavode. Strojne puške so spravili že včeraj na kopno.

Avstrijski pomorščaki v Carigradu.

CARIGRAD 18. (Kor.) Oddelek pomorščakov vseh inozemskih vojnih ladij, ki se izkrcajo, bodo porazmeščeni po raznih poslopih celega notranjega mesta, da zamorejo takoj na vse strani napraviti kordone. Avstrijski ladji „Admiral Spaun“ in „Apern“ bode izkrcali po 50 in po 60 mož.

Albanske zahteve.

CARILRAD 18. (Kor.) Senatni predsednik Ferid paša in drugi albanski odličniki so odločili, da pošljejo portu in poslanstvu v Carigrad spomenico, v kateri obrazložijo svoje zahteve.

Rumunija se zavzema za svoje Makedonce.

BUKAREŠT 18. (Kor.) Pri včerajšnjem zborovanju macedo-rumunske družbe je bil sklenjen poziv na rumunsko vlado, da se resno zavzame za one Aromune (Cicare) in Kucovalehe v Macedoniji, za katerih narodne in cerkvene interese je Rumunija izdala že več milijonov. Če je res, da zapirajo Grki v Macedoniji rumunske šole in jih izpreminjajo v grške, bo Rumunija resno nastopila proti temu.

Kolera med Bolgari.

CARIGRAD 18. (Izv.) Turki so zanesli kolero tudi med Bolgare, vendar so pa to manj nevarni slučaji, tako dati pri Čataldži kljub temu ne odnehajo, če Turki takoj ne sprejmejo zavezniških pogojev.

Kolera v Carigradu.

CARIGRAD 18. (Izv.) Mnogo na kolero bolnih, pravijo, da nad sto, so namestili v hospicu za reveže v Stambulu. Minister za zunanje stvari Noradunghijan pa je odredil, da spravijo bolnike v vojaško bolnišnico, ki je izven mesta.

S črnogorskega bojišča.

Cetinje, 16. novembra 1912.

Vojna akcija okoli Skadra.

Uradna brzjavka iz Rijeke poroča danes v kratkih besedah: Minula dva dneva se je vršila okoli Skadra velika vojna akcija. Črnogorske čete so se pod zaščito artiljerije pomaknile preko reke Kiri in počale oni oddelek, ki operira na vzhodni strani Skadra. Črnogorska artiljerija je tudi včeraj, 15. t. m., ves dan bombardirala Skadar in sicer z uspehom. Turška kasarna v mestu je v razvalinah.

Zavzetje pozicije Golemi.

Danes se uradno potrjuje vest, ki je bila že dva dni predmet splošnega razpravljanja in ki je celo povzročila, da se je mislilo, da je Skadar zavzet, namreč vest o zavzetju baterije Golemi. Razun potrditve ne vsebuje brzjavka nikakih natančnejših podatkov, nego pristavlja samo, da je bila pozicija Golemi jako važna za obrambo Skadra. To je popolnoma razumljivo, ker je Golemi samo par kilometrov — 3½ do 4 — oddaljen od Skadra.

Kralj na bojišču.

V četrti je kralj Nikola I. v spremstvu velikega kneza Petra Nikolajeviča in velike kneginje Milice poselil vzhodno bojišče. Odpeljal se je s parnikom iz Rijeke in je pristal tam, kjer se izliva reka Rijoli v Skadarsko jezero, nedaleč od prestolonaslednikovega glavnega tabora, in se je na večer zopet povrnil na Rijeko. Včeraj se je pripeljal od tam na Cetinje, kjer je ostal kratke čas.

Vukotić na poti proti Skadru.

Brigadir Janko Vukotić je odšel s pojačenim oddelkom svoje vojske od Plava preko reke Cijevne proti Skadru. Tako se glasi lakonična vest iz Rijeke. General Vukotić bo lahko brzo korakal, ker ne bo zadeval na nikak odpor. Njegova pot pelje ob vzhodni obali Skadarskega jezera po ozemlju, ki je sicer preplavljeno, toda varno.

Knez Mirko v Muričanih.

Knez Mirko je od zetskega oddelka prišel včeraj, 15. t. m., v Muričane, da inspiciira vojsko, ki se nahaja pred Tarabošem. Odtod se poda v Luarzi ob Bojani.

Spopad pri Barbalušu.

Uradna brzjavka iz Rijeke javlja o spopadu Turkov, broječih 3000 vojakov, ki so prispeli od Lješa, in črnogorske vojske ki je prekoračila Bojano. Turško vojsko so Črnogorci popolnoma razbili in jo pognali v beg v smeri proti Lješu.

Švica za črnogorski „Rdeči križ“.

V Ženevi se vrši prihodnjo soboto muzikalen večer, združen s plesnim venčkom. Na tem muzikalnem večeru bodo sodelovale najodličnejše moči mesta. Prireditelji so italijanski dijaki. Vstopnina pripade črnogorskemu „Rdečemu križu“.

Žrtev narodnega učitelja.

Za turške vlade so vršili srbski učitelji v turških pokrajinah veliko narodno delo. Vzgjajali so srbsko mladino v narodnem duhu. Pod težkimi razmerami so vse svoje življenje posvetili ljudski vzgoji. Zakaj vedeli so, da le tak narod more zmagati. — Vzor takega učitelja je bil srbski učitelj Aleksander Vulič. Delal je kot narodni učitelj v Nerodimlju blizu Ferizoviča. Turki ga niso radi videli — toda Srbi so imeli pravico do svojih šol in cerkev, Vulič je bil znan daleč okoli kot navdušen Srb, ki je delal med narodom in širil prosveto. Najbolj so ga sovražili Arnavi — največji sovražniki prosvete in kulture. Zato so sklenili, da ga ubijejo. Abdul Šaban, ki je bil znanec Vuličev, je dobil nalogo, da ga najubije. Šaban je posevil Vuliča in ga je ustrelil. Ob času, ko se je bližala srbska

željno pričakoval — je umrl ta narodni učitelj, po izdajalcu umorjen. Šaban se je še bahal s svojim dejanjem, toda oblast mu ni ničesar storila. Ko pa so Srbi prišli v Ferizović, je Šaban pobegnil. Srbom je bilo Vuličovo delo znano — zato so sklenili, da zaslede morilca. In res so ga Albanci sami izdali. Našli so ga skritega v neki šumi. Postavili so ga pred vojno sodišče — in takoj so ga obsodili na vislice. Obesili so ga javno na trgu v Ferizoviču za strah vsem onim, ki so morili srbske ljudi. Tako so Srbi maščevali življenje narodnega učitelja, ki mu ni bilo dano, da bi bil zagledal svobodni dan svoje domovine, ki je zanjo toliko delal.

Usoda Srbov v Stari Srbiji.

Iz II. poglavja J. Ovičičeve brošure: „Balkanski rat i Srbija“.

(II. 2. slika.)

Nasilstva in zločini nad Srbi v Stari Srbiji trajajo stoletja, od leta 1389., od kosovske katastrofe. Do tega časa so bile pokrajine Stare Srbije, kot središča stare srbske države, najkulturnejše in najgostejše naseljene. Nikjer ni na balkanskem poluotoku turška uprava napravila večjih puščav, nego tu. Od začetka 15. stoletja je nastalo izseljevanje Srbov in Stare Srbije, ali največje in zgodovinsko potrjene selitve so bile konec 17. in pričetkom 18. stoletja; samo pri prvi, resnično največji od teh preselitev, se je izselilo iz Stare Srbije 37.000 srbskih rodbin. Srbska akademija znanosti proučava že skoro 20 let emigracije in izvor prebivalstva Srbije radi raznovrstnih naučnih naloz; in na podlagi teh študij je ugotovljeno, da se je v teku 18. in 19. stoletja izselilo iz Stare Srbije in naselilo v današnji kra

ljevini Srbiji okoli pol milijona duš. Najštevitnejše izseljevanje je v zvezi z vojnama Srbije s Turško v pričetku 19. stoletja in leta 1876. do 1878.

Omenjeno je že, da je druga posledica nasilstev in zločinov islamiziranje Srbov. Posamezna islamiziranja so v vseh krajih Stare Srbije tako množestvena, da jih v tem kratkem članku ni mogoče razložiti. Omeniti hočem radi zgleda cele pokrajine, ki so islamizirane, in o katerih imamo zanesljive podatke. Tako se je v teku 18. in v prvih desetletjih 19. stoletja popolnoma islamizirala pokrajina Gora v Šar — planini, toda njeni prebivalci tudi sedaj govore samo srbski jezik (okoli 20.000 duš). V istem času, ali malo prej, se je islamizirala plodna pokrajina Dremica na zapadu od Kosovega in kraja Prekoruplje in Megjuvode v Metohiji, in njihovi prebivalci znajo poleg arbanaškega še tudi srbski. Končno ni na vsem Kosovem skoro Avnavta, ki ne zna tudi srbskega jezika; tudi ti so večinoma srbskega pokolenja.

Vendar je v Stari Srbiji kraj izseljevanja in islamiziranja okoli 800.000 pravoslavni Srbov. Mnogi od njih so novejši priseljenci, ki so se posebno v letih glada spuščali s črnogorskih planin v te plodne kraje. Tudi je okoli 300 000 Srbov mohamedanske vere, ki govore samo srbski jezik. Dalje je znatno število albaniziranih Srbov ali Arnavtšev, ki poleg arbanaškega govore tudi srbski. Njihovo število je težko ugotoviti, toda more se aproksimativno šteti, da jih je 150 do 200 000. Ostanek okoli 300. do 400.000 tvorijo omenjeni nasilni Solomisti, ki so se posebno v teku poslednjih treh stoletij iz arbanaških planin spustili v te dobro obdelane ravnice. (Pride še.)

Razburjenje v Dalmaciji.

DUNAJ 18. (Izv.) Danes opoldne so se posvetovali poslanci Ivčević, Tresić-Pavičić in Dubilić z ministrom za notranje zadeve, baronom Heindoldom, o razpustitvi občinskih zastopov v Splitu in Šibeniku. Heindold je rekel, da je bilo razpusta treba, ker so sami župani demonstrirali proti državi. Poslanci so ministru napovedali najhujši boj.

DUBROVNIK 18. (Izv.) Po obvestilu o razpustu šibenskega in splitskega zastopa se je sestel tukajšnji občinski zastop in je izjavil svojo solidarnost. — Prebivalstvo je vzkljkalo zastopnikom in se je izjavljalo za edinstvo Hrvatov. Razburjenje v mestu raste v enomer. Od političnih strank se zahteva, da se zloži in poslanci se pozivajo, da začno najhujši boj proti vladi. Ker je tudi deželni odbor na strani nezadovoljnega naroda, pride gotovo do njegove suspenzije.

ŠIBENIK 18. (Izv.) Včeraj je žandarmerija zaprla mnogo ljudi. Med demonstranti je tudi več sodnikov in izlasti upravnih uradnikov. Prav zelo sumljiv so zdi vladi preiskovalni sodnik dr. Ferić.

SPLIT 18. (Izv.) Mestni zastop je poslal dalmatinski vladi protest radi razpusta. Tega je označil za protizakonitega, ker deželni odbor ni privolil v to. Razpuščena mestna zastopa v Šibeniku in Splitu sta sklenila, da ne izročita občinske lastnine. Mestni ste zastrženi z vojaštvom in žandarmerijo, a do sedaj se mir še ni kalil.

BUDIMPEŠTA 18. (Izv.) Tu se glasi, da je bil dr. Šusteršič od dalmatinskih pravašev pozvan, da naj dokaže solidarnost Slovencev in Hrvatov s tem, da prične takoj v delegacijah boj proti vladi.

Jugoslov. razmere in Cuvaj.

BUDIMPEŠTA 18. (Izv.) Danes predpoldne se je mudil Lukacs eno uro pri cesarju in mu je referiral o razmerah na slovenskem lugu. Govorilo se je tudi o odstranitvi Cuvajevi.

Jugoslovanski akademiki v Pragi Berchtoldu.

PRAGA 18. (Izv.) Zastopniki hrvatske, srbske in slovenske mladine so poslali ministru za zunanje zadeve telegram, s katerim protestirajo proti vmešavanju Avstrije v balkanske zadeve in opozarjajo na stanje Jugoslovanov v Avstriji.

Napetost med Avstrijo in Srbijo.

DUNAJ 18. (Izv.) Avstrijsko - srbski konflikt postaja zopet resnejši ali vsaj za takega ga smatrajo politični krogi. Srbija že do sedaj ni dala odgovora in v poučenih srbskih krogi zatrujejo, da bo odgovor čisto negativen. Srbski ministrski svet se že dva dni skoro neprenehoma posvetoje in vstaja pri tem, da se mora Albanija razdeliti, Črnogori in Srbiji pa morajo pripasti najmanjše trije pristani ob Jadranskem morju in sicer Medua, Leš in Drač. — Definitivno stališče, ki ga zavzame Srbija, pa se bo

sklenilo v kronskem svetu, ki se bo vršil pod kraljevim predsedstvom. — Afera avstrijskega konzula Prochazke v Prizrenu je prešla s tem v nov stadij, da Srbija ne pusti, da bi šel poseben c. kr. kurir v Prizren. — Sedaj se je tudi pokazalo, kako je z avstrijskim konzulom Tachylem v Mitrovici. Dunajski listi so isali, da je moral pobegniti, on sam pa pravi, da se je umaknil na povelje avstrijskega ministrstva za zunanje zadeve. — Kako resna je situacija, kaže tudi dejstvo, da se je rad ministrskega sveta v Budimpešti, ki se ga je udeležil tudi vojni minister, raznesla vest, da je Avstrija že sklenila ultimatum glede Srbije.

Pittoni za „Balkan — Balkancem“.

BUDIMPEŠTA 18. (Kor.) Pri današnji plenarni seji delegacij je izjavil del. Pittoni, da ne bo socialistov nič odvrnilo od mislje, vzdržati mir in od gesla „Balkan — Balkancem“, ki so si ga osvojile že skoro vse stranke. Mnogi si krivo tolmačijo socialstovsko nevoljo z ozirom na vojno. Nam gotovo ni vseeno — je rekel Pittoni — kako se razvijejo razmere na Balkanu, a mi smo proti temu, da bi motili evropski mir za to, da zaguaramo Albancem samostojnost.

Računski provizorij.

DUNAJ 18. (Kor.) Danes je vlada predložila državni zbornici šestmesečen računski provizorij.

Avstrijski ministri v Budimpešti.

DUNAJ 18. (Izv.) Vojni minister Auffenberg in minister financ Zaleski sta sicer odpotovala v Budimpešto. Graf Berchtold, skupni minister financ Bilinski in minister domobranstva Georgi so pa odpotovali tja po noči.

Avstrijski industrijalci v Belemgradu.

BELGRAD 18. (Izv.) „Tribuna“ javlja, da se snide prihodnje dni v Belemgradu več avstrijskih veleindustrijalcev.

Iz Rima izgnan nemški anarhist.

RIM 18. (Izv.) Iz Rima so izgnali sumljivo Nemca, ki je bil uslužben pri nekem velikem mednarodnem uradu kot predatelj. Službo je dobil po zaslugi nekoga tujeega diplomata. Bil je znan vsemu Rimu, izlasti pa žurnalistom. Pravijo, da je bil v zvezi z angleškimi anarhisti.

Italijanski republikanci za Balkance.

RIM 18. (Izv.) Včeraj se je vršil skupen meeting republikanske stranke in stranke reformistov v prilogi balkanskim narodom, ki se bore za svobodo.

Četrta duma.

PETROGRAD 18. (Izv.) Četrta duma prične s svojim zasedanjem dne 28. novembra t. l.

Češki šport za Rdeči križ.

PRAGA 18. (Izv.) Češki Svaz footballov je sklenil potom svojih klubov o Češkem, Moravskem in Šleziji prirediti tekme v prid balkanskim Rdečim križem.

Zborovanje solnograške kmetске zveze.

SOLNOGRAD 18. (Kor.) Danes se je vršilo tukaj VI. občno zborovanje katoliške kmetске zveze za Solnograško. Predsedoval je namestnik deželnega glavarja Schossleitner. Navzoč je bil tudi kardinal-knez nadškof Katschaler.

Svetilnik se je zrušil.

ADNLAIIDE 18. (Kor.) Lavi je zadelo jadrenica „Dinedale“ v 80 čevljev visoki svetilnik pri Wongashoalu s tako silo, da se je zrušil. Dva čuvaja sta utonila.

Srbски vlak v Solunu.

BELGRAD 18. (Izv.) Danes je prispel prvi srbski vojaški vlak v Solun, kjer so ga slovesno sprejeli.

„Kraljeva srbska občina Skoplje.“

BELGRAD 18. (Izv.) Danes je došel v Belgrad prvi uradni dopis iz Skoplja. Poslan je od „Kraljeve srbske občine Skoplje“.

Zaprtil mladoturki.

CARIGRAD 18. (Izv.) Med zaprtimi mladoturki se nahajajo bivši poslanec Kadri beg, glavni tajnik tobačne režije Izet Melin, gledališki igravec Burhanedin, komisar tobačne režije Baha beg, policijski komisar Samuel in Džavidov brat, Rešad beg.

Izvolite vzeti na znanje!

Vlada je razpustila občinska zastopa v Splitu in Šibeniku in temu bodo sledili bržkone še razpusti drugih občinskih zastopov v Dalmaciji. Vlada je storila to, ker sta bila občinska zastopa na čelu manifestacij, ki jih je meščanstvo teh mest privedilo v znak simpatij za balkanske brate. Ker pa vlada čuti, da bi ti razlogi ne bili zadostni, se opravičuje, da vlada nima ničesar proti temu, če narod izraža svoje simpatije Balkancem, a pri demonstracijah v Šibeniku in Splitu da je prišlo do državi sovražnih demonstracij, katerih so se udeležili celo javni organi.

Tako je dalmatinsko namestništvo hotelo utemeljiti odklon o razpustu in tako opravičuje tudi svoj korak pred javnostjo; a brez dvomno je, da dalmatinska lokalna vlada tega koraka ni storila brez predhodnega sporazuma z dunajsko centralno vlado. Ali je pa vlada pomislila, kaj je storila s tem? Ali je pomislila, da si je s tem svojim korakom znatno oslabila svojo pozicijo na zunanji pri predstojelih diplomatskih pogajanjih za uredenje balkanskih razmer? Kakor je pač pri avstrijskih vladah postala že tradicija, da si niso nikdar v svesti dalekosežnosti svojih ukrepov, tako je tudi to pot. V kratkem se začne pogajanja s Srbijo in naša diplomacija se bo pri tem seveda sklicevala na svoje — bajonete. A kaj bo koristilo to sklicevanje, če vlada sama razglasa v svet, da vlada v enem delu prebivalstva državi sovražno razpoložena? Narava posledica temu bo, da bodo zunanji državni mej sklepati, da tudi v enem delu armade, ki je vendarle samo del ljudstva, vlada slično razpoložena, kakor v respektivnih deželah in da tam zunanji pridejo torej do zaključka, da bajoneti, na katere se avstrijska diplomacija sklicuje, niso preveč — zanesljivi! S tem pa tudi izgane efekt, ki ga hoče diplomacija (oziroma vlada) doseči s sklicevanjem na svoje bajonete. Če je torej avstrijskim merodajnim krogom na tem, da se med Srbijo in Avstrijo vrveča vprašanja rešijo mirnim potom, potem bi si bili morali vendar biti povsem na jasnem, da sta razpuščanje dalmatinskih občinskih zastopov in sklicevanje na državi sovražno razpoloženo najslabše sredstvo za to! Seveda, če je naša diplomacija odročila, da pritira do oboroženega konfliktu, potem ni mogla najti boljšega sredstva. Komisarjat na Hrvaškem, splošna nezadovoljnost v Bosni in Hercegovini, obstrukcija Jugoslovanov v parlamentu, sedaj pa še razpuščanje občinskih zastopov v Dalmaciji — ali so to notranje razmere, ki naj vzbujajo respekt na zunanji? Ali pa morda misli vlada, da s tem kaj doseže na znotraj?

Splitški župan dr. Katalinič izjavlja javno, da se pri manifestacijah v Splitu ni dogodilo nič nezakonitega. Vlada pa trdi nasprotno. Z ozirom na vladajoče razmere moramo pač več verovati odstavljenemu splitskemu županu dr. Kataliniču, nego avstrijski vlad, kateri je le došel dober razlog, da uvede tudi v Dalmacijo — cu va j iz e m. Ali, če misli vlada, da s tem kaj doseže, se zelo moti. Ne z nasilstvi, ne z razpuščanjem občinskih zastopov, temveč le z uveljavljanjem zakonov more vlada napraviti iz nezadovoljnih zadovoljne državljane. Vlada ima pač moč, da razpusti vse občinske zastope Dalmacije in odstavi vse dalmatinske župane; nima pa moči, da bi prisilila ljudi do — ljubezni. Čim hujši pritisk, tem hujši odpor. To bi morala vedeti tudi naša vlada; zdi se pa, da tega ne ve. Ona pač misli, da so njeni bajoneti močni dovolj za strahovanje notranjih in zunanjih sovražnikov. Moti se zelo. Split in Šibenik nista osamljena; za njima je vsa Dalmacija. To vlada gotovo ve, a ona si pač misli, da ima dovolj moči, da strahuje tudi vsa deželo. Tudi v tem se vlada moti, če misli, da ostane Dalmacija osamljena. Kakor je s Splitom in Šibenikom solidarna vsa Dalma-

clja, tako je z Dalmacijo solidaren ves slovanski jug. To naj izvolijo gospoda na Dunaju vzeti na znanje!

Pisma z Balkana.

II.

Domače oblasti so me plašile, da Srbi ne puste nikogar čez mejo. Zgodilo se je ravno obratno. Vprašal me niso niti po potnem listu. — Ker pa so v Belemgradu nekateri trdili, da ni možno čez južno mejo, sem se napotil v vojno ministrstvo. Od tam me je dirigiral ministrov adjutant v ministrstvo za zunanje stvari k Pašiču, od tu pa zopet nazaj k vojnomu ministru. Adjutant si ni vedel pomagati in mi je obljubil, da me odvede pred vojnega ministra, polkovnika Vojeviča. Ko sem antišambiral nekaj časa, je vstopil v predsobo mlad kavalerist. Glava ovita v kapuljačo, ob mečah rumene usnjate jahalne gamaše, na peti pa zveneče ostroge. Kavalerist je napravil par živahnih korakov po sobi sem in tja, parkrat sva se srečavala z očmi, vojak je bil nestrpen in je neprestano gledal na uro ob zapestnici. Vojak se mi je zdel dokaj sumljiv.

„Odkod?“

— Iz Skoplja.

„Kam?“

— V Skoplje nazaj.

„Čemu k ministru?“

— Po dovoljenje, ker drugače ne sme nihče preko južne meje v osvojeno ozemlje. Tekom nadaljnjega razgovora se je vojak zagovoril rabeč mesto „bil“ — „bila“. Nervozno se je okrenil na peti.

„Ali oprostite, hrabri vojak, jaz sem Vas prvi hip spoznal za žensko. Odkod in kdo ste?“

— Jaz sem Draga Gjurgjevičeva iz Lazarevca, okraj Kolobara. Po poklicu sem učiteljica in vstopila sem v srbsko konjenico, na svoje troške, iz golega patriotizma.“

„Vas je — mnogo žensk v srbski armadi?“

„Kolikor vem, sem edina. Imela sem opravke v Belemgradu in zdaj se vračam na bojšče.“

„Katero bitko ste se vdeležila?“

— Pravezprav nobene. Spočetka so me rabili pri generalnem štabu za ordonanco. Ta posel pa mi ni ugajal. Hotela sem v linijo. Tako sem bila dodeljena prednjim stražam.

„Pa ta posel je nevarnejši, nego biti se v liniji.“

„Nikakor ne, vsaj za nas v tej vojni ne. Mi se izbornu kujemo; porabljamo vsako priliko, da se čujemo. Turek ne.“

„Turki se torej ne krijejo?“

— Nikakor. Zato jih toliko pobijamo.

Turek koplje napiv, pa mesto da bi ležal v rovu, stoji in meri na nas. Pušk ne drže po naše, z obema rokama. Levica jim služi samo za oporo. Sredi lahti polagajo cev čez roko in orožje drže samo z desnico. Po naše streljajo pravzaprav samo Arnavti. Poleg tega se bore Turki v gostih četah, naši pa v razkropljenih vrstah. Otdod naše razmerne najhne izgube. Najhujše se nam je godilo pri Kumanovem. Tam je obležalo naših 4 - 500, a ranjenih smo imeli 4000 mož. Tam sem bila dirigirana tudi jaz v konjico, ki je podila bežečega Turka. Kako se je nam godilo, ni treba govoriti. A če Vam povem, da so bili konji tri dni brez vsake krme — in kar je še hujše — brez vsake vode, je povedano dovolj. Žival je grizla konopce in prst. Prepovedano je bilo, napajati jih iz vodnjakov, ker ni bilo izključeno, da je sovranski vodo zastrupil. Žival je dobila piti šele tretji dan in sicer je bila v ta namen izbrana majhna reka.

„In kakšna je razlika med Turki in Arnavti?“

Turki so grozoviti ljudje. A do veljavne prihajajo samo na begu. Posebna slast jim je, ako režejo noseče ženske in sečejo mladice.

Mnogo groznejši so Arnavti. Oni mučijo ljudi prav po nečloveško. Poznam slučaj, ko so ujeli mlado kristjanko, jo oskrupili na najbolj prostaški način ter ji nato odrezavali ud za udom njenega telesa: ušesa, nos, prsi... Nekaterim našim jetnikom so iziaknili oči, takisto poredali nosove, ušesa. Ogladate si te nesrečnike lahko po naših bolnišnicah. To pristavljam vsled tega, da ne mislite, kakor da je vse to samo zgodba davnih dni.“

Med tem je vstopil adjutant, visok ši rokopleč major in me prosil k ministru. Tako je končal moj razgovor z Drago Gjurgjevičevco.

Vse vojno ministrstvo napravila jako priprost utis. V spodnjem koridoru se pod častnik informira o željah došlecev ter dirgira vsakogar na dotični oddelek. Do ministra vodi pot preko adjutanta tako, da ima minister v svojem občevarju s strankami le tri sobe na razpologo: čakalnice, tik nje ozka soba adjutanta in nato prostornejši lokal za ministra samega.

Adjutant je predstavil mene in mojega rojaka ministru in je povedal obenem, v kateri stvari prihajava. Minister, polkovnik Vojevič, se je obrnil proti nama rekoč: „Sprechen die Herren deutsch?“

— „Gospod minister, sva prosila po srbski. Midva sva tržaška Slovenca in govoriva tudi srbohrvaščino.“

— „Pardon... se je oproščal Vojevič.“ Ko sva odhajala, sem imel ravno še

toliko časa, da sem krepko stisnil roko Draga Gjurgjevičevi.

Zunaj je bil med tem že večer. Sneg je naletal neprestano, rezivist so prihajali v mesto, ranjence so prevažali s kolodvora, drugod zopet so ranjenci zapuščali bolnišnice in se napravljali k svojim garnizijam ali na svoje domove. Stopi s ceste v privatne ali javne lokale: povsodi sledi in živa znamenja vojne.

Domače vesti.

Osebnost. — V Trst je prispel včeraj štajerski namestnik grof Clary-Aldringen.

Taki so ti avstrijski hiperpatrijotje! Včasih imajo pametne misli in sodijo pravilno — v teoriji, all praktično se le vračajo na pota tiste stare Avstrije, ki meni, da bi brez nemškega prvenstva morala poginuti. Neki taki hiperpatrijotje so ustanovili nedavno na Dunaju list „Oesterreichische Morgenpost“, ki nosi v svojih sestavkih in na vsaki besedi tisti hiperavstrijski patrijotizem.

V svoji zadnji številki prinosa ta list članek o češki šoli Komenskega na Dunaju. Uvodoma piše pametne nazore. Prijemlje trdo na Dunaju gospodujočo nazovi-kršćansko-socialno stranko radi postopanja proti tej šoli. Po mnenju tega lista je vir vsemu avstrijskemu zlu, neprestanim narodnostnim in jezikovnemu bojem, v dejstvu, da nimamo jezikovnega zakona, ki bi na podlagi nacionalne avtonomije zagotavljal vsakemu narodu pravico do svobodnega razvoja.

Povsem pravilno — kaj ne?! Seveda je. All za pametno besedo caplja — avstrijski patrijot starega kova, ki si kar ne more predstavljati avstrijske države brez nemške prepoderance. Pripoznava sicer tudi pozneje še, da o germaniziranju vseh nemških narodov ne more biti več govora, vendar vstraja — in to je tista hiperpatrijotična neskladnost — pri tem, da nemškemu jeziku gre v naši državi posebno, privilegovano stališče. Ne upa si sicer izgovoriti besede državni jezik, zato pa rabl drugo frazo: jezik za razumevanje. Tudi obzaluje, da kršćanski socialci na Niže-Avstrijskem niso znali pravočasno izposlovati sankcije takozvane lex Kollisko, tistega zakonskega načrta, ki naj bi zadal Čehom v oni deželi smrtni udarec. Svoje nemško srce odkrivajo ti hiperpatrijotje tudi s tem, da prihajajo tudi s tisto baharjilo, ki naj opraviči zahtevo Nemcev po gospodstvu, z baharjilo namreč, da so bili Nemci tisti, ki so ustanovili to državo.

Taki-le so ti črnorumeni pobarvan-patrijotje! Najprej hočejo biti pravični, razisodni in moderni, ki znajo računati z duhom časa in govore o jednaki pravici vseh narodov. Potem pa hitro prihajajo s pretenzijami, ki pomenjajo odrekanje te jednakoosti! Avstrijski patrijotizem teh ljudi mora biti nemško pobarvan...!

To svoje razpoloženje nasproti Slovancu so pokazali v isti številki tudi s posebno ilustracijo. Vidimo prizor iz gostilne v Belemgradu. Med gostilničarjem in natakarjem se vrši pogovor. Gostilničar veli, da Avstrijecem ne treba nič dati, ker so sovranski Srbije in ker nimajo denarja. Natakar vprašuje, kako da ve gostilničar, da nimajo denarja?! Gostilničar: Ker sem jim ga ukrad, ko so odlagali sukne!

To je višek brezobraznosti. Nič več in nič manje: v imenu avstrijskega patrijotizma se tu označa za narod tatov narod, ki ima v naši monarhiji in v anektiranih pokrajinah blizu dva milijona soplemenjancev in s katerim z vsem srcem sočutstvuje vse avstrijsko Jugoslovanstvo in ki občuti ta insult, kakor da je prizadejan njemu samemu! — Tako početje v takih velekritičnih časih, ko so vse diplomatske roke na delu, da preprečijo grozeči konflikt in neizmerno nesrečo, je morda črno-rumeno-patrijotično; je pa tudi brezobrazno, podlo kompromitiranje avstrijskega imena. In zato ni — avstrijsko, ker more v užaljenih Jugoslovanov izzvati razpoloženja, ki bi mogla donesti usodnih posledic za monarhijo. Kje naj vzamemo besedo za primerno označenje take brezobraznosti nasproti plemenu Jugoslovanov in take brezvestnosti nasproti interesu monarhije?! Pfu!

Še nekaj za „Piccola“. — Ker je že „Piccolo“ tako zarohnel, ker je občina dubrovniška zavrnila neki italijanski dopis, ga moramo opozoriti na nekaj, kar mu bo sicer nepriljetno, all potrebo je, da bo videl „Piccolo“, kako bi se mogel njegov tržaški magistrat še marsičesa učiti ravno od dubrovniške občine glede soočovanja druge narodnosti in zakonov. Občina dubrovniška je zavrnila italijanski dopis, došel je od izven dežele; ne dela pa težav vlogam svojih italijanskih občinarjev! Hic Rhodus, hic salta!

„Piccolo“ naj preskrbi, da se bo tudi tržaška občina ravnala po tem izgledu! To bi jej bilo v tem večjo dolžnost, ker živi v tržaški občini relativno in absolutno veliko več Slovencev, nego pa v Dubrovniški občini Italijanov! Dotlej, dokier imajo toliko nesnag na lastnem pragu, naj puste druge pravoge lepo na miru!

Pouk iz Berolina. Bivši srbski minister Arhandelovič daja v „Berliner Tagblattu“ avstrijski diplomaciji, ki se sedaj to-

liko zavzemlje za neodvisnost in avtonomijo Albanije, sledeči pouk:

V času od leta 1906 do julija 1912 so Albanci, v kolikor je znano po uradnih izkazih srbskih konsulatov, zagrešili v vilajetu Kosovo: 436 amorstev, 261 poskusov umora, 289 roparskih napadov, 298 tatvin, 229 izsiljevanj, 160 nasilstev, 213 zlostavljanj, 31 požigov, 10 skrunitev na svetih stvarih in krajih, 146 oropanj svobode, 33 slučajeve posiljenj na ženskih. Iz vseh teh razlogov Srbija ni mogla dalje čakati. Vojna je bila jedino sredstvo, ki more Srbe v Stari Srbiji rešiti pogube. Da-li pa so tako na pol divja plemena s takimi protisocialnimi svojstvi vredna, da Evropa ustanavlja zanje posebno državo, ki je Albanci v minulosti nikdar niso imeli in v kateri naj bi živeli skupno z drugimi narodnostmi (Srbi in Grki), o tem naj sodijo tisti nepristranski ljudje, ki vedo, da v prvo dolžnost vsaki državi je zaščita življenja in metja svojih državljanaov.

Lepa statistika, ne res?! Po taki lekciji iz Berolina dol bi se morala naša diplomacija — sramovati svojih albanskih varovancev!

Iz Sv. Križa. V nedeljo dne 24. t. m. pridedi podružnica družbe sv. Cirila in Met. v Sv. Križu veliko voselico, katere čisti dobiček je namenjen za prideditev božičnice otrokom tukajšnje slovenske ljudske šole. Spored je zelo zanimiv. Sodelujeta domači društvi „Skala“ in podružnica „Ljudskega odras“, potem salonski orkestar iz Trsta ter šolski otroci. Pričakujemo obilne udeležbe od strani slovenskega tržaškega občinstva kakor tudi iz bližnjih vasl.

Predavanja. Danes predava v društvenih prostorih NDO, v ulici Sv. Frančiška št. 2, dr. A. Sosič o predmetu: „Slovenske zadruge in njih poslovanje“. Začetek ob 7:30 zvečer.

Podružnica „Glasbene Matic“ v Trstu. — Glavni namen naše podružnice „Gl. M.“ je, da vzdržuje tržaškimi Slovonom glasbeno šolo in tako podaja glasbeno izobrazbo tudi do najvišje stopnje. Resno polnomanje in izvrstni učni uspehi se kažejo posebno tudi v tem, da štutilo golencev vedno narašča. V letošnjem — 4. šolskem letu je 101 golencev za klavir (I. VI. letnik), violino (I. V. letnik), in solopetje (I. II. letnik) in splošno glasbeno teorijo (I. II. oddelek). Splošno petje (vaje za glasbeno popolnoma izobrazben zborov naraščaj) pa obiskuje 88 golencev in gojenk. Gotovo zelo razveseljivo število. Občni zbor tega za naš Trst gotovo prekoristnega društva se bo vršil to soboto dne 23. novembra v gorenjih prostorih restavracije „Balkan“. Ujjudno vabimo društvene člane in vse prijatelje glasbene umetnosti na ta občni zbor. Iz poročil društvenih funkcionarjev dobe natančen vpogled v društveno delovanje in vsak nasvet v korist stvari je dobro došel. — Za torej še enkrat opozarjamo na občni zbor v soboto.

Jan Amos Komensky. Dne 15. novembra je bila obletnica smrti slavnega pedagoga, zasnovatelja novejša pedagogije, Ivana Amosa Komenskega. Ta slavni Čeh se je rodil v Ogrskem Brodu na Moravskem leta 1628, a umrl je dne 15. novembra 1670. v Amsterdamu. Ta veliki češki prepoveditelj je preстал težke izkušnje življenja. Posvetil se je bil duhovniškemu stanu in kmalu nato, ko je bil posvečen za protestantskega duhovnika, je postal rektor šole v Prerovu. Po bitki na Beli gori je izgubila Češka svojo neodvisnost, a Komensky imetje in službo. L. 1628. je zapustil domovino in krenil v Poljsko, kjer je na gimnaziji v Lešni razvil delavnost svetovnega glasu. Slavo tega pedagoga so raznesla dela: „Janua linguarum reserata“ in „Didactica Magna“. To delo je bilo prvotno sestavljeno v češkem jeziku. Leta 1641. je odšel v London, kjer se je tudi parlament bavil z njegovimi pedagoškimi reformami. V Norimberku je izšlo njegovo znamenito delo „Orbis sensualium pictus“. Leta 1655. je izgubil zopet v poljsko-švedski vojni vse svoje imetje. Sedaj je krenil v Amsterdam, kjer se je bavil z reformiranjem vzgoje. Tu je končal svoje življenje.

Češki narod vidi v njem prvega prosvetitelja in nositelja svoje nacionalne kulture. Po njem so imenovane mnoge češke institucije — tako tudi šola Komenskega na Dunaju, ki so jo Nemci nedavno zaprli in proti kateri uprizarjajo gonjo, podžigano od sovrastva, netolerance, krivdčnosti, nezakonitosti, sploh vseh zlih instinktov — nekulturne. Komensky je kakor človek in učitelj velike nravstvene višine, poln ljubezni do svojega naroda in do človeštva, pravi svečenik humanitete. Njegov spomin morajo blagoslovljati vsi tlačni in proganjani narodi, ki se morajo še danes — v 20. stoletju! — boriti za svojo šolo, za šolo v materinem jeziku. On je bil prvi propagator principa, da se mora šolski pouk začeti v materinem jeziku!! S tem, da se pred veličino imena Komenskega klanja v spoštovanju ves resnično kulturni svet in pritrja njegovim vzgojevalnim principom, je od človeške kulture sankecionirana in posevčena tudi borba nas Slovencev za svojo šolo, za veljavo materinega jezika. Kako majhni, kako nizki, kako podli, kako — nekulturni so vspricho te zgodovinske pojave na polju vzgoje vai tisti faktorji, politični in vladni, ki nam še

Tržaška mala kronika.

TRST, 18. novembra.

V smrtni nevarnosti. Včerajšnji veter je bil precej nevaren za ljudi, ki ne znajo ravnanja s čolni. Tako so neki neznanči, bili so sami mladi ljudje, med njimi tudi neki šleten deček, zašli precej daleč vun na morje. Od pol 9 zjutraj pa do 3 popoldne so se zastoj borili proti vetru in valovom, ko so jih zapazili kriški ribiči, ki so jim šli z dvema barkama na pomoč. Po težkem trudu so jih privedli v kriško luko, kjer so že prej zakurili ogenj. Rešenci so bili popolnoma izmučeni, vsi premočeni vsled dežja in seveda tudi lačni. Ko so se ugreli, so odšli peš v Trst. Svojih imen niso hoteli povedati. Njihov čoln je ostal v kriški luki. Križani, ki so bili udeleženi pri rešilnem delu, so Fran Surčič ter Lovro, Matej in Mihael Žvab.

Nesreča pri delu. Danes dopoldne se je zgodila v stari prosti luki na Lloydovem parku "Maria Teresia", ki je bil zasidran ob pomolu šte. 1. velika nesreča, ki je zahtevala človeško žrtve. Pri nakrcavanju je zapostavljena delavca, 46letnega dinarja Ant. Starca s Kontovella, ki je stal preblizu od pritine v spodnje ladijske prostore, po grabila žrvjava veriga in ga vrgla v ladjo. Padel je 15 m globoko, si razbil glavo in je bil na mestu mestu. Truplo so po oblastvenih ugotovitvah prepeljali k Sv. Justu.

Aretirani Turki. Zaradi potepuštvu in beračenja so bili včeraj aretirani v Starem mestu štirje Turki: 20letni Eksten Hallet in 25letni Ali Jusuf, oba iz Beirut, ter 28letni Hačar Zubeda in 23letni Sent Anat, ob. Svica. Pri Zubedi so našli znesek 40 frankov in 2 K, Anat pa je imel K 1290.

Vojaški begunc. Anton Aurader, star 21 let, rodem iz Češke je služil pri 14 trenski diviziji v Lincu. Dne 31. oktobra je pobežnil od svoje čete in dospel v Trst. Stanoval je v ul. Riborgo št. 35. Tu je nadaljeval svoje staro ljubavno razmerje z 18letno Auo Strasserjevo iz Welsa, ki se je nahajala v tolerančni hiši št. 45 v ul. delle Beccherie. Vojaška oblast je izteknila, da se Aurader nahaja v Trstu, in je obvestila o tem policijo. Včeraj zjutraj je bil Aurader aretiran, obenem pa tudi Strasserjeva, na katero leti sum, da je pospeševala njegov beg. Ugotovili so namreč, da mu je pred njegovim begom poslala 40 K v Lince. Aurader je izjavil, da nikakor ni hotel služiti pri trenu, temveč je hotel biti premeščen k infanteriji. Aurader si je tudi kupil od nekega Viktorja Prettnerja domovnico za kron 140, da se je v Trstu mogel javiti žnjo.

Društvene vesti.

Telovadno društvo „Sokol“ v Trstu.

Redna seja se vrši danes v torek ob 8:30 zvečer v telovadnici. K polnoštevilni udeležbi vabi Starosta.



Pevsko društvo „Trst“. — Danes v torek ob 8 zvečer pevska vaja za mešani zbor.

Občni zbor Ruskega kružka se vrši drevi ob 7 in tri četrt v šoli na Acquedotto šte. 20, III. nadstr. Istodobno se začne ravno tam tudi začetni hrvatski tečaj.

Redne plesne vaje „Slovanske Čitalnice“. Kakor vsako leto priredi tudi letos Slovanska Čitalnica vsako sredo ob 8:30 zvečer redne plesne vaje, ki so se članom Čitalnice lansko leto zelo priljubile. Odbor Slovanske Čitalnice dovoljuje si tem potom še enkrat opozarjati na te svoje domače prireditve, nadejajoč se, da jih bo častilo p. t. članstvo posečalo v čim večjem številu.

Prihodnja plesna vaja bo to sredo dne 20. novembra 1912 točno ob 8 in pol zvečer.

Združeni odbori svetoivanskih narodnih društev imajo jutri v sredo ob 8:30 zvečer sklepno sejo v otroškem vrtcu pri Sv. Ivanu.

Prosi se, da se udeleže vsi in oni, ki jih niso še izročili, naj prinesejo s seboj nabiralne pole in denar.

Nar. del. organizacija.

Skupina parketnih stavcev N. D. O. Danes ob 7 zvečer odborova seja v društvenih prostorih.

Posredovalnica dela NDO išče se služkinja. Sužbe išče kovač.

Občni zbor NDO se v nedeljo ni mogel vršiti, ker volilnemu odboru ni bilo mogoče sestaviti v tako kratki dobi kandidatne liste. Občni zbor je vsled tega prenešen na nedoločen čas.

Pripravljajni odbor skupine pekovskih pomočnikov sklicuje za četrtek ob 9 in pol predpoldne redni občni zbor v društveni dvorani v ulici Sv. Franciška št. 2. Dnevni red: 1.) Poročilo pripravljajnega odbora; 2.) Voltve odbora; 3.) Slučajnosti. Pravico se udeležiti občnega zboru imajo samo člani, ki se morajo izkazati s povabilom.

Zidarska skupina N. D. O. V četrtek ob 6:30 zvečer društven shod v društvenih prostorih, ulica Sv. Franciška št. 2, I. nadstr. ;

Socijalni tečaj N. D. O. Danes predava dr. A. Sosič o predmetu: „Slovanske zadruge in njih poslovnanje“. Začetek ob 7:30 zvečer.

Vesti iz Goriške.

Ajdovščina-Šturje za „Rdeči križ“. V Ajdovščini Šturjah so ustanovili poseben odbor, ki je izdal ta le oklic:

„Velika vojna, ki jo vojujejo naši jugoslovanski bratje na Balkanu, pada med največkratneje slovanske čine. Pomen, ki ga bo imela ta vojna — sodeč po dosedanjih uspehih — za ugled in lepšo bodočnost doslej zatiranih in omalovaževanih jugoslovanskih narodov, je neprecenljiv. Bez primerna hrabrost in požrtvovalnost naših jugoslovanskih bratov, na katere smemo zreti s ponosom tudi mi, vzbujajo naše občudovanje, zaslužuje pa obenem tudi našo hvaležnost, ker se vojskujejo tudi za nas, maščujoč se tudi za krivice, prizadejajo pred stoletji našim prednikom. „Kar meč kar strel jih je pomoril in jih še pomori“ — slaven jim spomin! Na tisoče in tisoče jih pa po prestanih naporih in grozotah vojne ječi ranjenih po črnogorskih, srbskih in bolgarskih bolnišnicah. Tem veljaj naša bratska pomoč, tem izkažimo dejansko svoje simpatije.“

V Trstu se je sestavil poseben odbor, ki sprejema po vsem Primorskem pri spevke za balkanske ranjence. Temu odboru se odpošlje skupni znesek, ki ga v ta namen žrtvujejo jugoslovanski čuteči Ajdovci in Šturci. Da darujemo v ta namen tudi mi večji ali manjši znesek, to nam velevala človekoljubje, moralna dolžnost, pred vsem pa jugoslovanska vzajemnost.“

Vspreh tega poziva je bil časten. Nabrana svota znaša K 579 30, od katere spada na Ajdovščino znesek K 398 30 na Šturje pa K 181.—. Srčna hvala! Pripominjamo še, da je šturska pola darovalkam in darovalcem na vpogled pri Ivanu Šapla, hotelirju v Šturjah, ajdovska pola pa v občinskem uradu v Ajdovščini. Hvala lepa! Nazdar!

Odbor.

Renče — za „Rdeči križ“. Za „Rdeči križ“ črnogorski je nabrala g. Vižintinova na Gradišcu K 82.—. V Renčah K 132.—, katere se je odposlalo na Cetinje. Hvala darovalcem!

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 st. besedo. Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 st. Plača se takoj inser. oddelku.

Gospodična išče mesta kakor prodajalka v al.šč čarni ali mlekarji, ali pri kakem zobozdravniku za sprejemanje. Večja je slovenski, italijanski in nemški. Poizvedbe pri inseratnem oddelku. 2602

Mladenič 15 let star, bi rad vstopil kot učencev v trgovino jestvin ali pa z prek enim mesom. Najraje se na deželi. Naslov pove inseratni oddelku Edinosti. 2598

Lepa soba z dobro hrano se odda po 70 kron dvema osebama. Via Geppa 16, I. desno (blizu Balkana) 2415

Obesala iz medi za zavese se prodajo po K 350.—. Via Caserma 14. Umberto Cesca, trgovina z železnino. 2579

Izdelovanje žitnih drož (kvasa). FRANCO ŽORZ, Dornberg, Primor-ko, se tem potom prav toplotu priporočim cenjenim gospodom pekovskim mojstrom in trgovcem za obitne naročbe po cenah, da se ni bati konkurencee. 2579

Mizarske delavce in vajence iščem. Giorgio Vasari 9, Kompara 2592

Lokal, primeren za kavarno, se odda v najem. Pojasnila v isti hiši, via Trieste, nasproti domobranski vojašnici v Gorici, II. nadstr. 2477

Stalni krajevni agenti zmožni nem.ščine se sprejmejo ali pa nastanijo s stalno plačo za prodajanje dovoljenih srečk v Avstro-Ogrski. — Ponudbe pod „Merkur“, Brno, Neugasse 20. 244

Moderne spalne sobe ter vsakovrstno drugo mizarsko delo izdeluje M. Majcen, mizar, ulica Belvedere 2°, ogel Torquato Tasso. 555

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem odprl in s svežim blagom založil

trgovino jestvin

Trst - ulica Media št. 8 - Trst Podružnica v Kolonji 295.

Ker imam na prodaj sveže blago prve vrste in prodajam po najnižjih cenah se nadejam, da me bodo spoštovane gospe podpirale. Postrežba točna in na dom. Z vsem spoštovanjem udani

PETER BRANDELJ.

DVORANA ZA SODNE DRAŽBE

ulica Sanità 23-25 pritličje. Dražba se bo vršila v sredo, dne 20. t. m. dop. od 9 do 12 in od 3 do 6 pop. Prodajalo se bodo narejene obleke za moške in dečke, srajce, dežniki, spodnje perilo, čepice, celi kosi in odrezki blaga, barhenti, platno, oksford in drugo manufakturno blago.

Štev. 657/2 658/2

Oglas.

Dela za zgradbo novih občinskih vodovodov v vasi Šmarje in v vasi na Sviniem, ki so proračunjeni prvi na 14.500 in drugi na 17.000 kron, se oddajo potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela obsejajoče ponudbe z napovedjo popusta odnosno doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna odnosno cele svote naj se predložijo za vsako delo posebej do 15. decembra 1912 l. do 10. ure predpoldne podpisaneu občinskemu uradu.

Ponudbe, ki morajo biti kolekovane s kolekom 1 krone, je poslati županstvu v Šmarje-Ajdovščina z nadpisom: „Ponudba za prevzetje gradbe novega vodovoda v vasi Šmarje odnosno v vasi Svino“.

Vsaki ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbene pogoje in da se jim vkloni.

Razun tega je dodati kakor varščino še 5% stavbenih stroškov v gotovini ali v pupilarinovarnih vrednostnih papirjih i. s. za vodovod v Šmarjah 725 in za vodovod na Svinem pa 850 kron.

Občina si izrecno pridržuje pravico izbrati ponudnika, katerega hoče, ne gledé na višino ponudbene cene ter se izjavi v dobi 14 dni v stvari oddaje del.

Nčrti, proračuni in stavbeni pogoji so na vpogled na županstvu v Šmarjah ob uradnih urah.

ŽUPANSTVO V ŠMARJAH

dne 14. novembra 1912.

Župan: GRUNTAR.

Hočete zaslužiti veliko denarja?

20 do 30 kron lahko zasluži vsakdo dnevno, ki se bavi s prodajo mojih patentiranih novosti. Potrebni kapital 3 K. — Pište takoj eksportni tvrdki Weisz, Nagysalló, okraj Bars, Ogrsko.

Iščem dobrega kmetskega sirovega masla

za celo leto. Le čisto bago. Ponudbe pod „MLEKARNA ŠT. 2498“ inseratnemu oddelku Edinosti.

JOSIP ŽUŽEK

TRST, ULICA GIULIA 7.

Trgovina s porcelanom, steklenino, svetilkami in šipami, kuhinjskimi potrebščinami, vstavljene šip na domu po najzmernejših cenah.

Gostilna „pri Deteljici“

v Trstu, ulica Belvedere 7.

Podpisana naznanjam s tem uljudno, da sem prevzela imenovano gostilno, ter se tem potom prav toplotu priporočam cenj. gostom. Točila bodem sama pristna vipavska in istrska vina, kakor tudi izborni kraški teran po najzmernejših cenah; na razpolago so vedno dobra in sveža mrzla in gorka jedila. Posebno se priporočam cenj. gg. uradnikom za abonement na hrano.

Z odličnim spoštovanjem ANGELA KJUDER, lastnica

NOVO! Najboljše 1912. NOVO!

N. d. p. šte. 526081. **Novoletna šaljiva dopisnica** kakor je še ni bilo. Vsaka dopisnica najboljša, nedosegljiva, humoristična, senzacionalna. Vsaka, tudi najmanjša pošiljitev je dobro sortirana in vsaka dopisnica v zavrtku.

Mi imamo edini razprodajo.

Iščejte se zastopniki povsod.

10 orig. vzorcev proti vpošilkji 0-75 K. **Habighorst & Co., Bochum i. W.** Poštini predal 149. Povrteje 40 vinarjev več. — Sprejema se za plačilo znamke vse dežel sveta.

Prva jugoslovanska tovarna glasovirjev Anton Pečar

Trst — via Farneto št. 42 — Trst.

Izdeluje, popravlja, uglašuje, menjuje glasovirje, pianine itd. Delo točno. Cene nizke.

Alberto Finzi & Co

Trst, ulica Gaetano Donizetti 1.

Poslovna agentura ogrske obče kreditne banke

(Ungarische Allg. Creditbank) podružnica v Reki

prodaja po zelo dobrih cenah: žito vsake vrste, debele in fine otrobe, oves in sočivlje in ker je ob enem zastopstvo goriomenjene banke, nudi kupcem najboljše in najgotovješe jamstvo za točno postrežbo.

Zastopstvo in skladišče

dobroznane moke Združ. parnih mlinov „Hngaria“ ak. dr. v Budimpešti.

Ceniki in vzorci se pošiljajo na zahtevo.

Telefon št. 458, zvoniti dvakrat. Brzojavi: ALBERTO FINZI, Trst.

Radi odhoda prodam dobro gostilno s stanom-idočo na Reki. — Nahajajo se v bližini večje tvornice.

Zaloga obuvala — in lastna delavnica —

Pahor :: TRST :: ulica Arcata 19.

Velika izbira čevljev za moške, ženske in otroke. — Sprejema naročila po meri ter tudi popravila :: po jako nizkih cenah :: in zmernih cenah.

Predmeti za planince!

Kuhalne priprave iz aluminija, planinske steklenice, noži in vilice, planinske palice, priprave za led, železa, snežni obroči, nahrbtniki.

Vsakovrstne obleke:

Sweater, planinske hlače, gamaše, čepice iz čiste volne, rokovice.

Steklenice Helios, več dni gorke in mrzle po 4 krone komad.

Modni predmeti za gospode, srajce, ovratnice, zapestnice in nogovice.

Za člane športnih in planinskih društev POSEBNE CENE.

Sportna trgovina Strukel
ulica S. Antonio 12 (nasproti Kred. poslojnu)

Nova narodna gostilna

se je odprla v ulici Pietà št. 29.

Slovanskemu občinstvu so na razpolago izborna dalmatinska vina ter vedno sveža gorka in mrzla jedila.

CENE NIZKE.

Za obilen obisk se toplotu priporoča

Jernej Kapič
gostilničar.

Trgovina izgotovljenih oblek za ženske in punčke **AMELIA MARTINICO**
Nova ulica 41 TRST Via Nuova 41 — BOGAT IZBOR — vsakovrstnih zimskih oblek za ženske in punčke volnene in od fuštanja. **Ženske vestalije.** — **Izbrano perilo.** V sprejemajo se naročila po meri. Najzmernejše cene.